

УДК 378:796
doi: 10.15330/fcult.40.43-48

Андрій Короляничук, Юрій Мосейчук

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Нині особливої уваги потребує питання підготовки фахівців з фізичної культури, які приймають активну участь у формуванні здорового способу життя учнівської та студентської молоді.

У статті проаналізовано сучасний стан та проблеми формування професійної майстерності майбутніх учителів фізичної культури засобами інноваційних технологій. Фундаментом цього процесу мають бути принципи гуманізації освіти, особистісно-орієнтований підхід, оновлення змісту та форм організації навчання відповідно до світових стандартів, що стали основою національної доктрини розвитку освіти. Посилення вимог до професійної підготовки фахівців фізичної культури має за мету модернізацію навчально-педагогічного процесу, зміну структури його організації. теоретично обґрунтовані проблеми підготовки майбутніх вчителів фізичної культури, окреслено сучасний стан професійної підготовки студентів у закладах вищої освіти. Розкрито суть поняття “професійна підготовка майбутнього вчителя фізичної культури”.

Ключові слова: педагогічна діяльність, освітній процес, фізична культура і спорт.

Currently, the issue of training specialists in physical education, who take an active part in the formation of a healthy lifestyle of pupils and students, requires special attention.

The article analyzes the current state and problems of the formation of professional skills of future teachers of physical culture by means of innovative technologies. The foundation of this process should be the principles of humanization of education, a person-oriented approach, updating the content and forms of organization of education in accordance with world standards, which have become the basis of the national doctrine of education development. Strengthening the requirements for professional training of physical culture specialists aims to modernize the educational and pedagogical process and change the structure of its organization. theoretically substantiated problems of training future teachers of physical culture, the current state of professional training of students in higher education institutions is outlined. The essence of the concept “professional training of the future teacher of physical culture” is revealed.

The diversity of educational and professional training programs is reflected in the content, structural construction, provision of the variable part, different approaches to practical training and the organization of state certification.

We see an increase in the effectiveness of the training of physical education specialists in the establishment of an appropriate ratio between fundamental and professional-pedagogical components, between theoretical and practical-active components of the educational process; formation of future specialists’ interest in professional and pedagogical knowledge, professional self-actualization and self-determination. Emphasis is placed on the importance of activity and integrative approaches in the training of future specialists.

Key words: pedagogical activity, educational process, physical culture and sport.

Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень. Збереження і зміцнення здоров’я дітей, молоді та всього населення є найважливішим завданням держави й суспільства. На сучасному етапі розвитку України проблема активної соціальної орієнтації на здоровий спосіб життя населення, зміцнення та укріплення здоров’я є пріоритетними напрямками державної політики освіти, розв’язання в освітніх закладах таких проблем залежить від запровадження нових підходів організації навчально-виховного процесу. Сучасний етап науково-технічного прогресу вимагає інтенсифікації розумової праці студентської молоді, висуває високі вимоги до спеціальної професійно-педагогічної підготовки, інтенсифікації розумової праці студентської молоді, висуває високі вимоги до спеціальної професійно-педагогічної підготовки конкурентноспроможних фахівців.

Відповідно на сьогодні набуває особливої уваги й потребує вирішення проблема якісної підготовки майбутніх учителів фізичної культури як фахівців, що мають не лише глибокі знання, достатній рівень фізичної підготовленості, а й здатні кваліфіковано використовувати набуті за період навчання знання та практичні навички у майбутній праці.

Розглядаючи сучасні підходи до формування основ фізичної культури особистості студентської молоді відзначимо, що сьогодні серед вітчизняних та зарубіжних науковців існують різні підходи, зокрема особистісноорієнтований (І.Д. Бех, І.А. Зязюн, О.Г. Асмолов, Н.Г. Ничкало, Б.Ф. Федоришин, В.О. Моляко, В.В. Столін, О.Г. Балл, В.Р. Ломов, В.В. Давидов, К. Роджерс, А. Маслоу); діяльнісний (С.Л. Рубінштейн, О.М. Леонтьєв, О.В. Запорожець, К.Е. Фабрі, П.Я. Гальперін, Л.С. Виготський, П.Я. Гальперін, Б.Ц. Бадмаєв, І.І. Ільєсов, З.А. Решетова, Н.Ф. Тализіна, Л.М. Фрідман); системний (І.Б. Новік, Е.Г. Юдін, О.Ф. Лосєв, К.О. Абульханова-Славська, В.П. Безпалько). Проте формування фізичної культури особистості студента є актуальним завданням, яке потребує окремого, комплексного аналізу з приводу визначення методологічних засад та практичного впровадження у навчально-виховний процес вищих навчальних закладів.

У вітчизняній й зарубіжній науковій педагогічній літературі та з фізичного виховання розкрито окремі аспекти проблеми оптимізації навчально-тренувального процесу в системі підготовки спортсменів, зокрема: концептуальні, змістові та процесуальні аспекти підвищення якості й ефективності навчально-тренувального процесу в сучасних умовах спортивних шкіл (В.К. Бальсевич); оптимізацію навчально-тренувальних занять спортсменів (О.Ц. Демінський); умови якісної підготовки спортсменів (В.І. Іванов). Питання контролю, планування та моделювання тренувального процесу присвячені праці Л. Лапутіна, В.М. Платонова та Н. Дякіна.

Мета статті – проаналізувати процес організації сучасного освітнього процесу в системі галузі фізичної культури та спорту.

Результати дослідження. Професійна освіта фахівців фізичної культури повинна базуватися на методологічних засадах передових ідей вітчизняних і зарубіжних учених, Конституції України, нормативно-правових документах України з фізичної культури. Робота над удосконаленням професійної майстерності майбутніх учителів фізичної культури дала змогу встановити, що впровадженню інноваційних технологій передують максимально усвідомлена та продумана програма дій з організації навчально-виховного процесу та професійного навчання, яка стала підґрунтям для подальших розробок наших нових технологічних моделей.

Система підготовки фахівців галузі фізичної культури характеризується побудовою тривалого навчально-виховного процесу, в основі якого мають бути варіабельні засоби і методи, інноваційні технології.

Навчальний процес у вищих навчальних закладах України зорієнтований на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення знань, швидкої адаптації до змін в соціально-культурній сфері та організації праці в умовах ринкової економіки. Він базується на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності і безперервності та зводиться до системи заходів, спрямованих на реалізацію змісту освіти.

Педагогічна діяльність учителя фізичної культури є творчою, конструктивною, організаторською, діагностичною, важливою для відтворення суспільного потенціалу. Вона забезпечує навчально-виховний вплив не лише розумового, а й фізіологічного характеру. В зв'язку з цим його соціально-педагогічні функції (вихователя, організатора, дослідника) постійно розширюються й ускладнюються. До професійних здібностей учителя фізичного виховання належать: наявність педагогічного хисту; прагнення працювати в галузі ФКіС; типологічні риси нервової системи, що характеризують силу, рухливість і врівноваженість основних психічних процесів; добрий фізичний стан; висока загальна, інтелектуальна й естетична культура; морально-правова свідомість тощо.

Переорієнтація життєвих цінностей постійно обумовлює пошук шляхів удосконалення процесу управління становленням людини як особистості. У зв'язку з цим

суттєво змінюються пріоритети фізкультурно-спортивної діяльності, які сьогодні розглядаються не тільки з точки зору соціальної сфери, але й з економічної площини.

Фізкультурно-спротивна діяльність припускає інтеграцію якостей особи, яка містить в собі внутрішню свободу, гідність, любов до Батьківщини, повагу до влади. За сучасних умов фізкультурно-спортивна діяльність повинна передбачати не тільки розкриття особистого фізичного потенціалу людини, але і його розвиток в інтелектуальній, творчій та соціальній сферах

Посилення вимог до професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури має на меті, перш за все, модернізацію навчально-педагогічного процесу, використання інноваційних технологій для його активізацій, зміну структури його організації.

Однією з характерних особливостей сучасного стану системи педагогічної освіти є пошук не механічного нарощування інновацій, а дбайливе збереження традицій, орієнтації на споконвічні педагогічні цінності, поєднання нових форм, методів, засобів і технологій навчання – педагогічних інновацій. Вирішення цієї проблеми необхідне перш за все для того, щоб забезпечити майбутньому педагогу мобільність у реалізації професійної підготовки й особистого творчого потенціалу в педагогічній діяльності.

Оскільки під “підготовкою” розуміють “запас знань, досвіду, здобутих у процесі навчання, практичної діяльності”, то у вищому педагогічному навчальному закладі професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури виступає як цілісний процес засвоєння й закріплення загальнопедагогічних і фахових знань, умінь, навичок, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом. Результатом професійної підготовки є стан готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах.

У зв'язку з тісним взаємозв'язком професійного навчання з практикою, особливої ролі набуває теоретичне обґрунтування та експериментальна розробка системи професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури на основі моделювання в системі теоретико-методичного забезпечення, яка містить у собі концептуальні положення, принципи, моделі, види, форми, методи

Висновки з новим обґрунтуванням подальшого пошуку в цьому напрямі. Отже, аналіз сучасних підходів щодо організації освітнього процесу при підготовці фахівців з фізичної культури показує, що він базується на сучасних гуманістичних концепціях загальної теорії культури, теорії людської діяльності з урахуванням її філософського, педагогічного та психологічного аспектів. Визначення методологічних підходів дає можливість побудувати навчальний процес щодо формування конкурентноспроможного фахівця фізичної культури на підґрунті інтеграції вже відомих підходів. У подальшій науковій роботі приділятимемо увагу практичному застосуванню різноманітних інноваційних підходів щодо покращення рівня отриманих знань.

1. Короляничук А. В. Роль футболу у формуванні всебічно розвиненої особистості студента в процесі навчання у ЗВО. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2021. Вип. 4 К(132) 21. С. 104-107.
2. Карченкова М. В. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти”. Переяслав-Хмельницький, 2006. 20 с.
3. Круцевич Т., Зайцева М. Інноваційні процеси у сфері підготовки та перепідготовки кадрів з фізичної культури. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2005. № 4. С. 41-44.
4. Мосейчук, Ю., Цибанюк, О. Європейський досвід підготовки вчителя фізичної культури до індивідуальної роботи учнями. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 2022, 6(151), С. 102-105.

5. Наумчук В.І. Професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури в процесі самостійної роботи зі спортивних ігор: автореф. дис. На здобуття ступеня канд. пед. наук спец. 13.00.14 "Теорія та методика професійної освіти" Тернопіль, 2002. 9 с.
6. Сергієнко Л.П. Інноваційний зміст системи підготовки спеціалістів фізичного виховання і спорту. Спортивний вісник Придніпров'я. 2003. № 3-4. С. 23-32.
7. Сліпецький В.П. Сучасні вимоги і шляхи удосконалення процесу підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвинутої особистості [Електронне видання]: збірник статей за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (Слов'янськ, Україна, 21-22 березня 2019 р.) / гол. ред. В.М. Пристинський. Слов'янськ, 2019. С. 378-385.
8. Товт В.А. Основи теорії та методики фізичного виховання: навчальний посібник / укл. В.А. Товт, О.А. Дуло, М. Ю. Щерба. Ужгород: ПП "Графіка", 2010. 140 с.

References

1. Korolianshuk A. V. Rol futbolu u formuvanni vsebichno rozvynenoї osobystosti studenta v protsesi navchannia u ZVO. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Serii № 15. Naukovopedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. naukovykh prats / za red. O. V. Tymoshenka. Kyiv : Vydavnytstvo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2021. Vypusk 4 K(132) 21. P.104-107.
2. Karchenkova M. V. Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do profesiinoї diialnosti : avtoref. dys.... kand. ped. nauk : spets. 13.00.04 "Teoriia ta metodyka profesiinoї osvity". Pereiaslav-Khmelnytskyi, 2006. 20 s.
3. Krutsevych T., Zaitseva M. Innovatsiini protsesy u sferi pidhotovky ta perepidhotovky kadriv z fizychnoi kultury. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu. 2005. № 4. P. 41-44.
4. Moseichuk, Yu., Tsybaniuk, O. Yevropeyskyi dosvid pidhotovky vchytelia fizychnoi kultury do individualnoi roboty uchniamy. Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport), 2022, 6(151), S. 102-105
5. Naumchuk V.I. Profesiina pidhotovka maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury v protsesi samostiinoї roboty zi sportyvnykh ihor:avtoref. dys. Na zdobuttia stupenia kand. ped. nauk spets. 13.00.14 "Teoriia ta metodyka profesiinoї osvity" Ternopil, 2002. 9 p.
6. Serhiienko L.P. Innovatsiinyi zmist systemy pidhotovky spetsialistiv fizychnoho vykhovannia i sportu. Sportyvnyi visnyk Prydniprovia. 2003. № 3-4. P. 23-32.
7. Slipetskyi V.P. Suchasni vymohy i shliakhy udoskonalennia protsesu pidhotovky maibutnikh vchyteliv fizychnoi kultury. Vzaiemodiia dukhovnoho y fizychnoho vykhovannia v stanovlenni harmoniino rozvynenoї osobystosti [Elektronne vydannia]: zbirnyk statei za materialamy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi onlain-konferentsii (Sloviansk, Ukraina, 21-22 bereznia 2019 r.) / hol. red. V.M. Prystynskiy. Sloviansk, 2019. P. 378-385.
8. Tovt V.A. Osnovy teorii ta metodyky fizychnoho vykhovannia: Navchalnyi posibnyk/Ukl: V.A. Tovt, O.A. Dulo, M. Yu. Shcherba. Uzhhorod: PP "Hrafika", 2010. 140 p.

Цитування на цю статтю:

Короляничук АВ, Мосейчук ЮЮ. Сучасні погляди щодо організації освітнього процесу для фахівців фізичної культури та спорту. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2023 Березень 29; 40: 43-46

Відомості про автора:

Короляничук Андрій Валерійович – викладач кафедри фізичного виховання, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

e-mail: a.korolianshuk@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-4268-1548>

Мосейчук Юрій Юрійович – завідувач кафедри фізичної культури та основ здоров'я, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

e-mail: j.moseichuk@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-2457-6552>